Statistická data ve veřejném sektoru

CEVRO Institut 2022- 2023

O kurzu

Organizace semináře

- Podklady: sylabus, prezentace, veřejně dostupné zdroje, požadavky na závěrečnou zkoušku
- Konzultace dle dohody
- Ukončení semestrální prací na vybrané téma

Záměr a cíl semináře

- Získat znalosti o statistických datech, jejich zdrojích, vlastnostech a pravidlech správného používání pro uživatele, kteří nemají s matematikou a statistikou (skoro) nic společného.
- Statistické údaje při správném používání pomáhají, při špatném škodí.
- Poznání je předpokladem úspěchu.

CÍLEM KURZU NENÍ OTRÁVIT,
ALE POMOCI!!!

Rozbor statistického ukazatele

- Vybrat jakýkoli statistický ukazatel
- Provést analýzu metodiky
- Zhodnotit silné a slabé stránky ukazatele
- Analyzovat prostřednictvím ukazatele vývoj v ČR
- Provést mezinárodní srovnání
- Diskutovat výsledky
- Rozsah: 5-6 stran

Hlavní obsah semináře

- Význam statistických dat a informací (nejen) ve veřejném sektoru
- Základní pojmy
- Legislativa
- Instituce a zdroje dat a informací
- Hlavní vlastnosti dat a informací - metodika
- Statistické údaje z oblastí sociální statistiky, demografie, makro a mikro ekonomické statistiky

Cíl: získat znalosti pro zadání či vlastní vytvoření potřebných statistických dat a správné zacházení s nimi

Co je statistika

Poslání statistiky

- Statistika neřídí společnost, ale nezávisle a objektivně zjišťuje situaci a trendy
- Vychází z minulosti, pomáhá formovat očekávání
- Vstupují do rozhodovacích procesů na (především) makroekonomické, ale i mikroekonomické úrovni
- Statistika významně přispívá k poznání reality → poznání je podmínkou formování vývoje

K čemu slouží data

- Poznání věcné problematiky, jejího stavu a vývoje
- Poznání struktury jevů
- Poznání a analýza souvislostí mezi jevy a procesy
- Podklad ke stanovení vizí, programů, projektů, záměrů, politik, …
- Hodnocení jejich průběhu a výsledku realizace
- Přijímání průběžných či následných opatření

Limity statistiky - co je a co není měřitelné

- Statistika se může zabývat jen definovatelnými a kvantifikovatelnými jevy a procesy
- Otázky měřitelnost (measurability) jevů
- Možnost imputace (nepozorovaný či nepřímo kvantifikovatelný, či obojí)
- Převedení kvalitativních aspektů do kvantifikovatelných škál hodnocení

Hlavní oblasti statistiky

- Makroekonomická statistika (HDP, zahraniční obchod, inflace)
- Podniková statistika (produkce, zaměstnanost, finanční ukazatele)
- Demografie (obyvatelstvo)
- Populační cenzy
- Sociální statistika (obyvatelstvo v ekonomických, sociálních a environmentálních podmínkách)
- Environmentální statistika
- Volební statistika

Co potřebuje práce s daty

Hlavní oblasti:

- Legislativa
- Organizace
- Metodika
- Znalosti
- Peníze

Trocha historie

Historický vývoj statistiky I.

- „Vrubovky“ – primitivní statistické záznamy z doby paleolitu – Afrika cca před 39 tisíci lety, Věstonice 25 – 28 000 let
- Sumerové – 4. tisíciletí před n. l.
- Egyptská říše od 3. tisíciletí před n. l.
- Bible Svatá a sčítání
- Římská říše
- První soupisy na území Čech – 1058 n. l. – soupis majetku kostela Sv. Štěpána v Litoměřicích
- Středověk: Anglie 1086 – soupis majitelů půdy

  V Evropě od 13. století matriky (v Čechách 1531 Jáchymov)

Historický vývoj statistiky II.

- 17. století v Českých zemích – 1651 Soupis poddaných podle víry, 1654 Berní rula,
- Přínos vlády Marie Terezie (1740-1780) – 1754 Patent o každoročním sčítání, 1770 – fixace příjmení, názvů sídel, zavedení popisných čísel domů
- 18. století – 1853 Evropský kongres statistiků v Bruselu, 1869 – první skutečné sčítání v Rakousku – jednotné, srovnatelné, provedené státem, k jednomu dat. Zavedení desetileté periody.
- 1890 – poprvé při sčítání v Rakousku-Uhersku použity děrnoštítkové stroje
- 1919 – první zákon ČSR o Státním statistickém úřad
- https://www.idnes.cz/technet/vojenstvi/databaze-archiv-zide.A151110_171103_vojenstvi_pka

Historický vývoj statistiky III.

- Celosvětový rozmach statistiky v druhé polovině 20. století
- Časově (i věcně) souvisí s narůstajícím vlivem státu ve společnosti
- 40. léta – základní prvky národního účetnictví (navazují na Keynese)
- Vznik mezinárodních institucí (Světová banka – 1944, OSN – 1945, MMF – 1945, Evropská komise – 1958, OECD – 1961)
- Institucionalizace tvorby statistických metodiky - vznik specializovaných statistických komisí, pracovních skupin
- Stále sílící administrativní užití statistik, zvyšující tlak na kvalitu a mezinárodní srovnatelnost

https://ec.europa.eu/eurostat/publications/manuals-and-guidelines

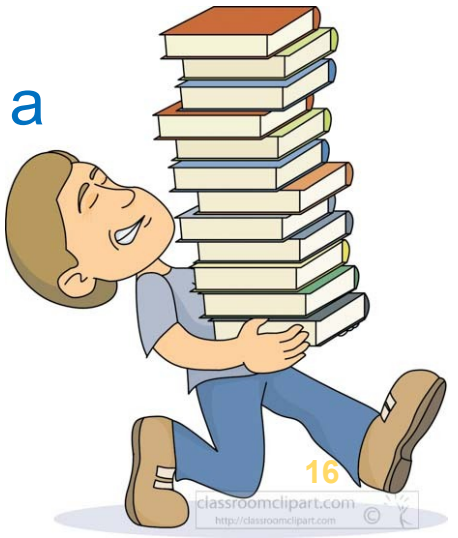

Legislativa

Statistická legislativa EU

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o evropské statistice, v platném znění
- Nařízení Komise (EU) č. 557/2013, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009, pokud jde o přístup k důvěrným údajům pro vědecké účely
- Nařízení ke sčítání lidu a domů
- Nařízení k ochraně osobních dat, GDPR
- Code of Practice = 16 základních principů evropského statistického systému
- Info: www.czso.cz

Statistická legislativa ČR

Zákon o státní statistické službě č. 89/1995 Sb., v platném znění

Obsah zákona: definice pojmů, organizace, práva a povinnosti, registry, spolupráce, sankce

Hlavní principy:

- nezávislost
- objektivita
- transparentnost
- ochrana důvěrnosti dat

Zákony o sčítání lidu, domů a bytů

Zákon o ochraně osobních údajů

Ochrana dat

- Základní princip použití statistických dat:

  napřed chránit, pak používat!!!

- Implementace nařízení EU (GDPR)
- Legislativa ČR - zejména zákony:
  - č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, v platném znění
  - č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, v platném znění
- Oblasti ochrany dat: legislativní, personální, technické

Metodika
Zdroje dat

Některé základní pojmy

- Procenta (%) a promile (‰)
- Procenta a procentní body
- Veličiny stavové a tokové
- Indexy bazické, řetězové a klouzavé
- Interval spolehlivosti
- Prognózy a projekce
- Ankety a průzkumy
- Základní soubor a výběrový soubor, konstantní pole
- Průběžné, předběžné a definitivní výsledky

Hlavní metody získávání dat

- **Statistická zjišťování**

  - plošná

  - výběrová

  Vlastnosti: reprezentativnost, srovnatelnost v prostoru a čase, cena, pracnost, rychlost, administrativní zátěž respondentů
- **Jiné zdroje** – administrativní, komerční, nestatistické, …

Hlavní zdroje dat

- **Statistické zjišťování**:
  - prováděná Českým statistickým úřadem (ČSÚ)
  - prováděná resortními statistikami podle zákona č. 89/1995 Sb.
  - mimo státní statistickou službu
- **Administrativní zdroje dat**:
  - jiné organizační složky státu
  - ostatní zdroje (samospráva, nevládní organizace, vědecké a výzkumné zdroje)
- **Komerční a jiné externí zdroje**

Administrativní zdroje dat

= velmi široký pojem

Výhody:

- nezatěžuje respondenty
- zpravidla nižší náklady na získání dat
- snižuje nebezpečí výskytu rozdílných údajů

Nevýhody:

- závislost na jiném (nestatistickém) zdroji dat
- nutnost provést analýzu (viz dále)

Analýza AZD

Před každým rozhodnutím o použití potencionálního administrativního zdroje dat nutno provést analýzu zaměřenou zejména na aspekty:

- Legislativní dostupnost zdroje dat
- Technická dostupnost
- Metodická srovnatelnost
- Časová shoda
- Stabilita obsahu
- Horizont existence zdroje
- Jiné faktory

Statistické registry

Obsah a pravidla zacházení musí být stanoveny zákonem (např. č. 89/1995 Sb.)

Základní opora výběru respondentů

Samostatný zdroj statistických informací

Registry ve správě ČSÚ:

- Registr osob (ROS), dříve: Registr ekonomických subjektů (RES) - veřejný
- Farmářský registr - neveřejný
- Registr sčítacích obvodů (RSO) - veřejný

Jiné registry státní správy

- **Základní registry státní správy:**
  - Registr obyvatel – ROB (Min. vnitra)
  - Registr osob – ROS (ČSÚ)
  - Registr územní identifikace, adres a nemovitostí – RÚIAN (Český úřad zeměměřičský a katastrální - ČÚZK)
- **Registry ministerstev** – daňové registry MF, zdravotnické registry MZdr (Ústav zdravotnických informací a statistiky - ÚZIS ČR), registr vozidel (MD), …

Metodika
Měření a řízení kvality dat

Řízení a měření kvality dat

- **Zadání kvality:**
  - kvalita stojí čas a peníze
  - požadavek na kvalitu úměrnou účelu užití dat
  - interval spolehlivosti a stratifikace
- **Měření výsledné kvality:**
  - míra dosažené response a naplnění strat
  - logické kontroly
  - kontextové kontroly (porovnání v časových řadách a se souvisejícími ukazateli)

Parametry stanovení kvality informací

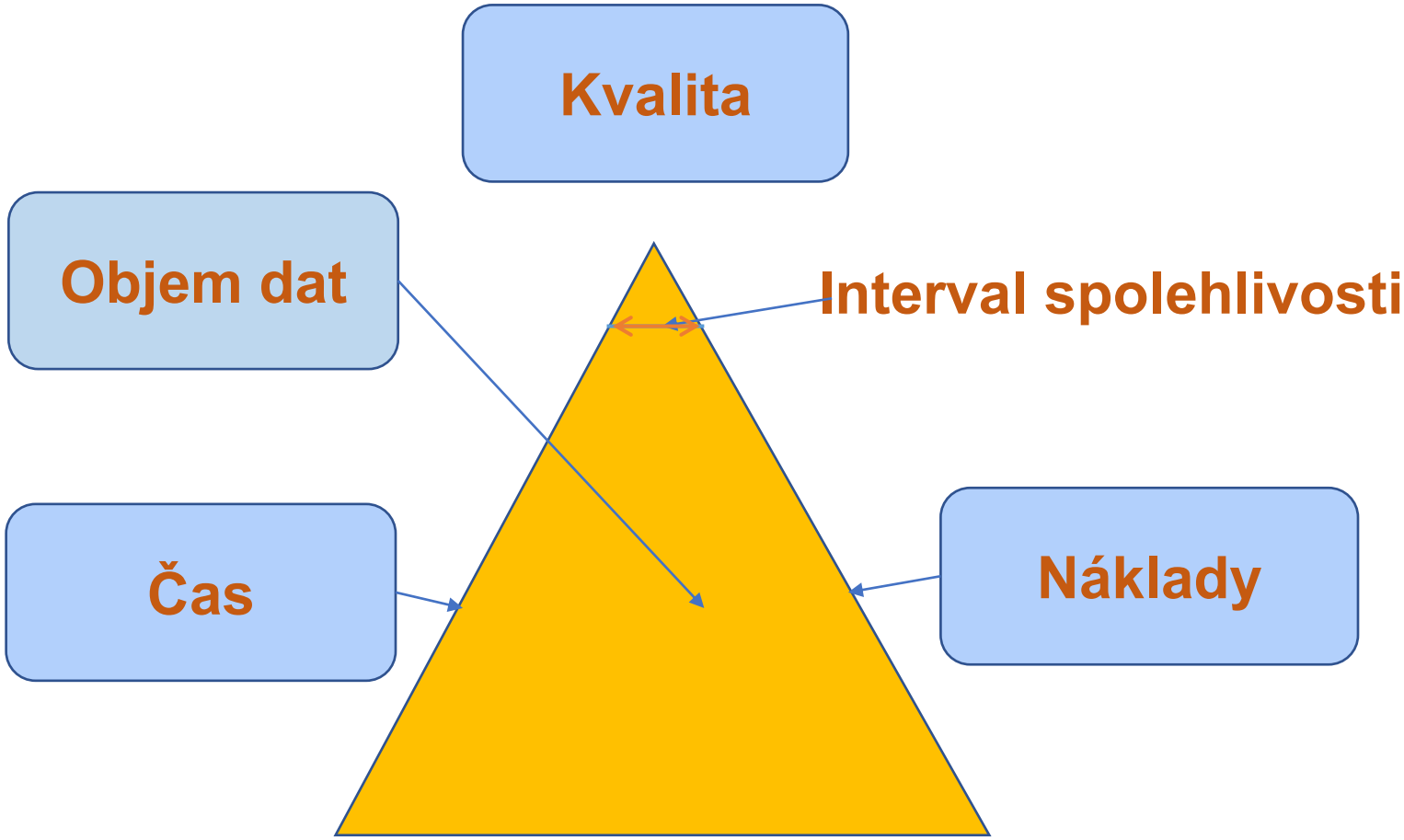

Stratifikace výběrových souborů

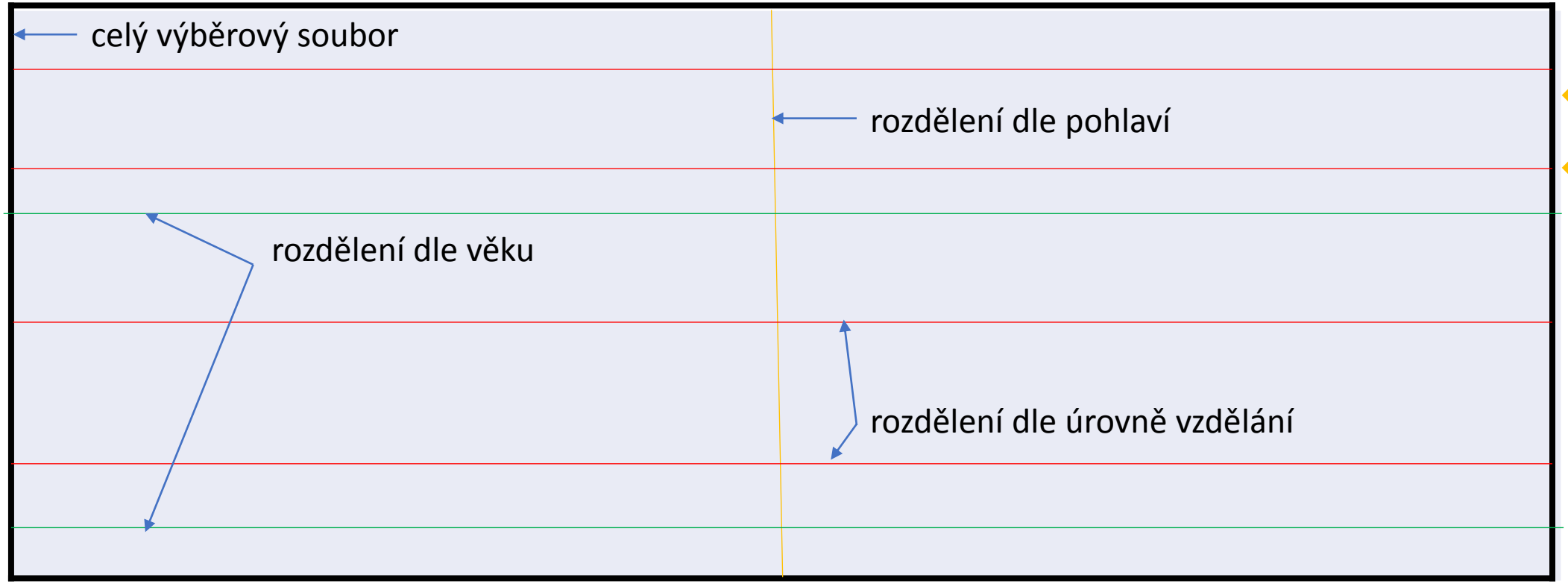

Metodika
Organizace

Mezinárodní organizace statistiky

- **Hlavní světové organizace:**
  - Statistická komise OSN, New York
  - Statistická divize OSN, New York, Ženeva
  - účelové organizace OSN (FAO, UNICEF,…)
  - OECD
  - Jiné světové organizace (IMF, ILO, WT(rade)O, WT(ourism)O, WHO,…)
- **Evropská statistická služba:**
  - Statistický úřad Evropských společenství – Eurostat, Lucemburk
  - Evropská centrální banka (ECB), Frankfurt/Mohanem
  - Evropský systém centrálních bank (ESCB)
- **Přístup na všechny weby přes: www.czso.cz/odkazy**

Hlavní složky státní statistické služby ČR

- Český statistický úřad – koordinuje, zodpovídá za metodiku a legislativu
- Ministerstvo zdravotnictví - Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
- Ministerstvo financí
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo životního prostředí
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo dopravy
- Český úřad zeměměřičský a katastrální

Metodika
Meta data

Systém meta dat

- Systém meta dat, dříve také METIS, angl. Meta-data-system
- Popis vlastností dat (proměnných)
- Uvádí metody tvorby dat (tvorba výběrového souboru, zjišťování a zpracování), použité klasifikace a číselníky, definice ukazatelů, použitý typ statistické jednotky atd.

Klasifikace a číselníky

Klasifikace – vnitřně strukturovaný nástroj třídění

Číselníky – seznam kódů (alfa-numerické) a názvů

Základem (zpravidla) mezinárodní standard

Zajišťují srovnatelnost dat v prostoru a v čase

Použití kódů přesně vymezuje vlastnosti údaje (druh zboží, obsah činnosti, úroveň vzdělání,…)

Hlavní druhy klasifikací – I.

Ve správě ČSÚ:

- **Odvětvová klasifikace ekonomických činností** – CZ-NACE rev. 2 (dříve OKEČ) – dle ISIC rev. 3, NACE rev. 2
- **Standardní klasifikace produkce** (SKP) – dle CPC, CPA
- **Klasifikace zaměstnání –** CZ-ISCO dříve KZAM – dle ISCO 88
- **Klasifikace postavení v zaměstnání –** CZ-ICSE – dle ICSE

Hlavní druhy klasifikací – II.

- **Klasifikace stavebních děl** – CZ-CC
- **Kmenová klasifikace oborů vzdělávání –** KKOV – dle ISCED97
- **Klasifikace vzdělání –** CZ-ISCED 2011
- **Klasifikace územních statistických jednotek** – CZ-NUTS
- **Klasifikace zemí –** CZ-GEONOM
- **Klasifikace funkcí vládních institucí** – CZ-COFOG
- **Klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem** – CZ-COPNI (Satelitní účet NI)
- **Klasifikace individuální spotřeby –** CZ-COICOP

Hlavní druhy klasifikací – III.

Statistické klasifikace ve správě Ministerstva zdravotnictví:

- **Mezinárodní statistická klasifikace a přidružených zdravotních problémů –** MKN-10
- **Mezinárodní klasifikace pro onkologii –** MKN O-3
- **Klasifikace zhoubných nádorů –** TNM
- **Klasifikace hospitalizovaných pacientů –** IR-DRG

ÚZIS: https://www.uzis.cz/index.php?pg=registry-sber-dat--klasifikace

Statistické číselníky

Číselník zemí – dle ISO 3166

Číselník nemocí

Číselník obcí – jen v ČR

Číselník ZÚJ

Jiné číselníky i pro interní potřeby statistické služby

Vybrané ukazatele
Práce s daty

Vybrané ukazatele a jejich vlastnosti

- Klíčové ukazatele z vybraných oblastí makro- i mikroekonomiky, sociální sféry, demografie a dalších oblastí
- Obsah, způsob tvorby
- Hlavní vlastnosti z hlediska použití
- Chyby, kterých se vyvarovat

Hrubý domácí produkt

HDP – součást modelu národního účetnictví

Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území; používá se pro stanovení výkonnosti ekonomiky. Může být definován třemi způsoby:

- produkční metodou,
- výdajovou metodou
- důchodovou metodou

Měrná jednotka: miliardy Kč

Předběžné (čtvrtletní) a definitivní údaje

Výpočet HDP

- **Produkční metodou:** HDP = Produkce *mínus* Mezispotřeba *plus* Daně z produktů *mínus* Dotace na produkty
- **Výdajovou metodou:** HDP = Výdaje na konečnou spotřebu *plus* Tvorba hrubého kapitálu *plus* Vývoz výrobků a služeb *mínus* Dovoz výrobků a služeb
- **Důchodovou metodou:** HDP = součet prvotních důchodů za národní hospodářství celkem: náhrad zaměstnancům, daní z výroby a z dovozu snížených o dotace a hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu

O čem je HDP?

- toková veličina!
- nově vytvořené zboží a služby pro konečné užití, nikoli stav bohatství
- „v tržních cenách“, ale pokrývá i produkty neprocházející trhem
- HDP vs HND
- užití ve fiskální (proxy daňového základu) a v měnové politice (nominální kotva růstu peněz)
- monitoring hospodářského cyklu
- přeceňovaný ukazatel?

Vládní finanční statistika (GFS)

- Maastrichtská kritéria deficitu a dluhu
- Navazuje na národní účetnictví, rozdíl je ve výpočtu dluhu
- Struktura výdajů podle účelu (COFOG) … odpovídá na dotaz *„kolik vláda vydává na …?“*
- Monitoring fiskální udržitelnosti
- Řízení měnové unie
- Velmi detailní sběr dat („mikro-statistika“)
- Intenzivní kontrola ze strany nadnárodních institucí

Měnová a finanční statistika

- primárně tvořená ČNB (není součást státní statistické služby, má vlastní zákon), jež je součástí veřejného sektoru
- rozsáhlé sběry dat, tvorba výstupů (od mikrodat až po makroekonomická data, zejména platební bilance)
- využití pro měnovou politiku, monitoring finanční stability
- úzká spolupráce s ČSÚ (přeshraniční toky, finanční statistika, GFS)
- rozdíly? Neměly by být, ale jsou (důsledek odlišných potřeb)

Ceny

- Typy cen:
  - spotřebitelské
  - výrobců (průmysl, stavebnictví, zemědělství)
  - v zahraničním obchodu
- Spotřební koš
- Spotřeba domácností (statistika rodinných účtů)
- Index spotřebitelských cen = míra inflace
- Index cen nemovitostí? Mapa nájmů?

Inflace - typy ukazatelů inflace

- Měsíc běžného roku : Předchozí měsíc běžného roku
- Měsíc běžného roku : Stejný měsíc předchozího roku
- Poslední kalendářní rok : Předchozí kalendářní rok
- Období od počátku běžného roku : Stejné období od počátku předchozího roku
- Posledních 12 měsíců : Období 12 měsíců předcházejících
- Zveřejnění údajů zaokrouhlených na 1 desetinné místo
- Nikdy se nereviduje

Problémy měření inflace

- Věrohodnost vstupů ze zjišťování u domácností
- Nízká vypovídací schopnost podle sociálních skupin
- Nízká vypovídací schopnost v regionálním členění
- Místa, četnost a doba měření, nové produkty, balíčky produktů, aj.

Mezinárodní srovnání:

- Shodný či podobný teoretický aparát (vzorce, definice)
- Různé spotřební koše podle národních zvyklostí a podmínek
- Stabilita ekonomiky, sociálních podmínek
- Různá četnost měření ceny

Mzdy

- Mzdy jako složka nákladů
- Mzdy jako zdroj obratu obchodu a služeb
- Mzdy jako nástroj uspokojování potřeb lidí
- Mzdy jako zdroj daní pro stát
- Vývoj mezd a podnikatelské rozhodování
- Mzdy a struktura ekonomiky
- Mzdy a (ne)zaměstnanost

Mzdy II.

Ukazatele:

- objem mzdových prostředků
- průměrná mzda
- medián = střední hodnota
- mzda nominální a reálná

Úplné náklady práce

- ÚNP = osobní výdaje + ostatní výdaje spojené s pracovní sílou
- Pracovní podmínky, péče o pracovní síly a jejich cena
- Ostatní výdaje:
  - vzdělávání
  - bezpečnost
  - péče o zdraví
  - sociální výdaje

Pracovní síla

- Zaměstnavatelé, OSVČ, zaměstnanci, pomáhající členové domácnosti, nezaměstnaní
- Osoby dle věku: před- (0-14), produktivní (15 - 64), poproduktivní (64+)
- Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
- Srovnatelnost v čase a prostoru
- Počty zaměstnanců průměrné (tokové) nebo ke dni (stavové), přepočtené (FTE) nebo fyzické osoby
- Struktury dle: pohlaví, věku, vzdělání, oboru činnosti, postavení v zaměstnání

Nezaměstnanost I.

Statistiky nezaměstnanosti:

- **registrovaná**, úřady práce, jen národní srovnatelnost, lokalizace až do adresy, údaje jen o nezaměstnaném
- **Výběrové šetření pracovních sil** (VŠPS), provádí ČSÚ, mezinárodní metodika Labour Force Survey (LFS) zajišťuje mezinárodní srovnatelnost, jen do úrovně NUTS3, širší údaje o nezaměstnaném (ztráta a hledání zaměstnání)

Nezaměstnanost II.

- Nezaměstnanost mladých do 29 let
- Nezaměstnanost dlouhodobá (rok a více)
- Regionální nezaměstnanost
- Srovnání čase – dopad změn metodiky a legislativy
- Mezinárodní srovnání – dopad různé legislativy

Demografie

- Počty obyvatel
- Natalita, mortalita
- Potratovost
- Přirozený pohyb: narození – zemřelí
- Mechanický pohyb: přistěhovalí – vystěhovalí
- Sňatečnost
- Rozvodovost

Stromy (pyramidy) života

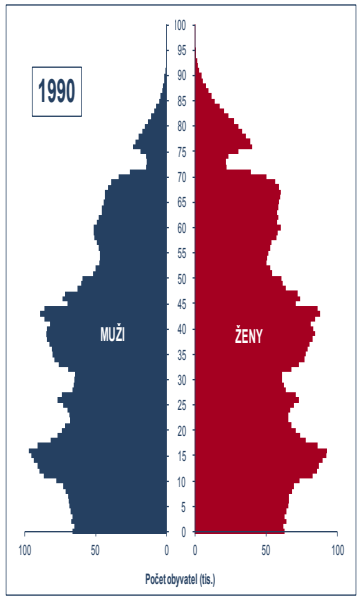

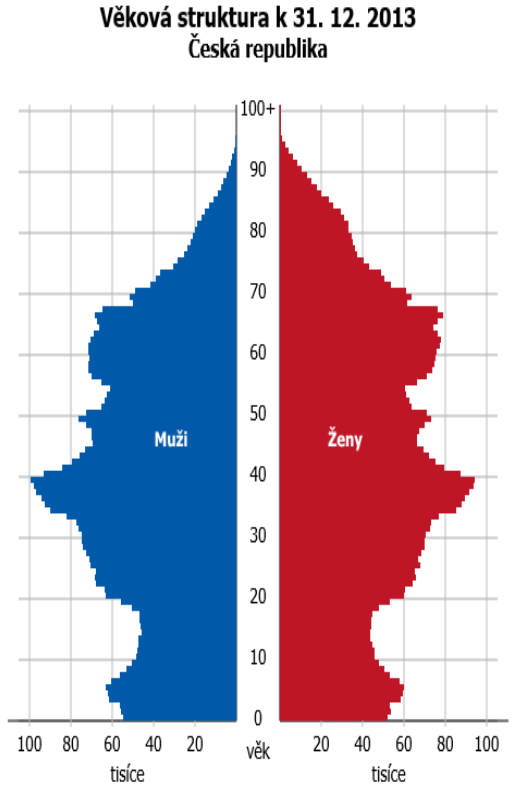

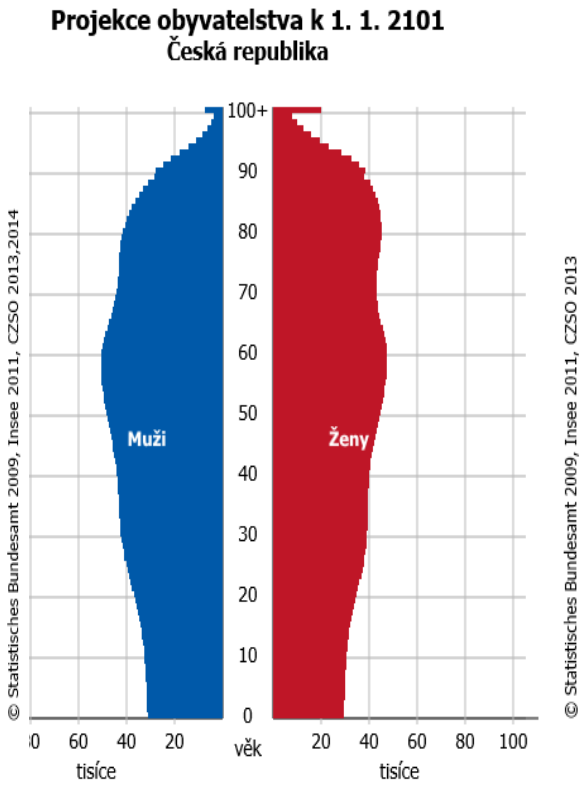

© Statistisches Bundesamt 2009, Insee 2011, CZSO 2013

Demografie II.

- Obyvatele podle:

  - trvalého bydliště

  - obvyklého bydliště

- Obyvatelé hlášení na obecním úřadu
- Bilance obyvatel = výchozí stav + saldo přirozeného pohybu (narození – zemřelí) + saldo mechanického pohybu (přistěhovalí – vystěhovalí)

Demografie III.

- Natalita
- Živě a mrtvě rozené děti – živě = dítě vypuzené nebo vyňaté z těla matky s porodní hmotnosti 500 g a více a projevující alespoň jednu ze známek života nebo má hmotnost do 500 g a přežije alespoň 24 hodin od porodu.
- Novorozenci = 0-27 dní od porodu, kojenci = 28 dní – 1 rok
- Míra plodnosti = počet živě narozených dětí v přepočtu na 1 ženu v produkčním věku 15 – 49 let
- Potraty:
  - spontánní
  - umělé

Demografie V.

- Úmrtnost:
  - novorozenci – do 28 dnů od porodu
  - kojenci – do 1 roku věku
- Příčiny úmrtí: kategorizace dle Klasifikace nemocí MKN-10; vždy jen jedna (hlavní, bezprostřední) příčina

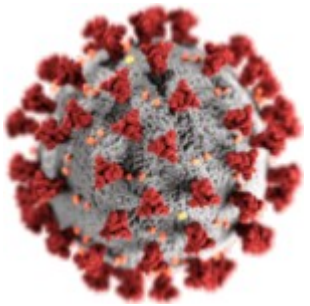

Demografie VI.

- Sňatky: počet sňatků, počet sňatků/počet rozvodů v daném roce, počet sňatků na 1000 obyvatel starších 18 let
- Územně přiřazen dle bydliště snoubence
- Rozvody: počet rozvodů, počet rozvodů na počet sňatků v daném roce, počet rozvodů na 1000 obyvatel starších 18 let
- Registrované partnerství

Demografie VII.

- Občanství – dle platného dokladu
- Národnost – deklaratorní vyjádření vlastního pocitu člověka
- Průměrný věk obyvatel – průměrný věk všech žijících obyvatel k určitému datu
- Střední délka života = naděje dožití = předpoklad dožití věku za neměnných podmínek u nyní narozených nebo žijících

Zdravotní stav

- Zdravotní stav populace celkem a nemocnost a úrazovost v pracovním procesu
- Parametry zdravotního stavu:

  - věk dožití,

  - úmrtnost novorozenců a kojenců,

  - struktura nemocí a příčin úmrtí,
- Parametry zdravotnictví: výdaje, počty lékařů a dalšího zdravotnického personálu, počet lékařů či lůžek na počet obyvatel

Sociální statistiky

Zaměřeno na sociální zabezpečení

- Výdaje na dávky sociálního zabezpečení
- Výdaje na dávky důchodového pojištění
- Různé struktury dávek nemocenského pojištění
- Různé struktury důchodců
- Vybraná pobytová zařízení sociálních služeb (stav ke 31.12.)
- Vybrané údaje o poskytnutých sociálních službách

Hlavní zdroje dat:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí – Česká správa sociálního zabezpečení
- Český statistický úřad

Vzdělanost

- Klasifikace úrovně a zaměření vzdělání
- Sledování dle věku a pohlaví, regionální rozdíly
- Vzdělávání jako celoživotní proces
- Ukazatele vzdělanosti obyvatelstva
- Ukazatele školství a vzdělávací soustavy
- Problémy srovnání v čase a v prostoru

Chudoba

- Chudoba podle příjmů nebo podle vlastnictví
- Prakticky měřitelné jen podle příjmů
- Stanovení hranice míry chudoby
- Objektivizace v prostoru a v čase
- Problém pravdivého zachycení příjmů
- Statistická chudoba ≠ nespokojenost

Volný čas

- Různé místo v žebříčku hodnot ve vazbě na rozvoji společnosti, sociální skupině, věk, pohlaví,…
- Význam roste s vyšší životní úrovní
- Měření: výběrové metody (např. SILC), náročnost na strukturu vzorku
- Rozsah volného času v hodinách, aktivity

Uplatnění demokratických práv

- Závisí na rozvoji společnosti
- Může se prolínat s volným časem
- Uplatňování aktivních a pasivních demokratických práv v řízení společnosti
- Měření: výsledky voleb, údaje o postavení žen a mužů, minorit atd., údaje poskytované politickými stranami

Rovnost a vyloučenost

- Souvisí zejména s demokratickými právy
- Genderová statistika – rovné postavení žen a mužů
- Přístup sociálně slabších ke vzdělání a k práci
- Rovnost cizinců a národnostních a rasových menšin před zákonem i v přístupu ke vzdělání, práci, zdravotní a sociální péči

Kriminalita

- Tři zdroje:
  - policie (výsledek vyšetřování)
  - státní zastupitelství (rozhodnutí o obvinění)
  - soudní systém (platný rozsudek)
- Statistiky:
  - počty a struktura trestných činů,
  - počty pachatelů, počty odsouzených,
  - struktura podle pohlaví a mladiství, počty
  - nápravných zařízení, z toho pro mladistvé

Životní prostředí

- Složitý komplex různých podmínek
- Kvalita vody, vzduchu a půdy
- Znečištění různými chemickými prvky
- Klimatické podmínky
- Přírodní zdroje
- Zohlednění znečištění prostředí a čerpání přírodních zdrojů na tvorbě HDP

Populační cenzy

Populační censy

- V ČR Sčítání lidu, domů a bytů
- Různé metody provedení a jejich dopad na obsah a vlastnosti
- Srovnatelnost dat v čase a prostoru
- Využití dat z censů
- V ČR a EU příští sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021

Způsoby provedení censů

- Dotazování u obyvatel
  - otázky klade i zapisuje tazatel
  - doručení a sběr dotazníků, pomoc tazatelem, vyplnění respondentem
- Administrativní zdroje dat
- Kombinace AZD s dotazy u obyvatel (výběrový soubor)
- V ČR kombinace elektronických dotazníků přes internet a papírových dotazníků

Volby a referenda

Volební statistika

- Volební statistika = zpracování výsledků voleb
- Legislativa
- Organizace
- Metodika
- Možnosti dalšího vývoje
- Vazby na jiné statistiky a analytické využití

Základní pojmy

- Volební strana a hnutí
- Volební obvod, volební okrsek, zvláštní volební okrsek
- Hlasovací schránka
- Přenosná hlasovací schránka
- Hlasovací lístek
- Volič
- Průběžné a definitivní výsledky

Klíčové instituce voleb I.

- Parlament – přijímá a mění volební zákony
- Prezident – vyhlašuje volby a jejich termín
- Min. vnitra – legislativa, spolupráce se samosprávou, tisk hlasovacích lístků
- Min. zahraničních věcí, spravedlnosti, obrany, zdravotnictví – specifická organizace voleb
- ČSÚ – metodika a vlastní zpracování a prezentace výsledků

Klíčové instituce voleb II.

- Státní volební komise – schvaluje přípravu voleb, losuje čísla stran a projednává výsledky, předsedá ministr vnitra
- Krajské úřady – krajské volby
- Obecní úřady a úřady městských částí – organizace všech voleb
- Soudy – řeší stížnosti, kompetence stanovena volebním zákonem

Okrsková volební komise

- Jediná pracuje s hlasovacími lístky
- Členy jmenuje starosta z navržených zástupců volebních stran a hnutí
- Starosta může doplnit na minimální počet 5
- Organizuje průběh hlasování ve volební místnosti
- Rozhoduje o platnosti hlasovacích lístků
- Členové pracují za odměnu
- Předává dokumenty vč. lístků k archivaci

Postup zpracování výsledků

- Okrsková komise sečte hlasovací lístky a vyplní formuláře hlášení s výsledky – ca 14 800 okrsků v ČR a 105 zvláštních okrsků v zahraničí
- Okrsek předá protokoly ke kontrole na Přebíracím místě, zřízeném a provozovaném ČSÚ – ca 500 v ČR
- Přebírací místa pošlou výsledky za okrsky po síti do ústředí ČSÚ
- Ústředí ČSÚ provede konečnou kontrolu a zpracování a průběžnou prezentaci
- Státní volební komise – projednává výsledky voleb a předává do tisku ve Sbírce zákonů ČR

Zjišťované údaje při volbách

- Počet zapsaných voličů
- Počet vydaných hlasovacích lístků + úředních obálek
- Počet odevzdaných hlasovacích lístků
- Počet platných hlasovacích lístků
- Účast (vydané lístky/voliči v seznamu)
- Hlasy pro kandidáty, strany
- Preferenční hlasy

Zdroje informací o volbách

- www.mvcr.cz – legislativa, organizace
- www.volby.cz – výsledky všech voleb od roku 1990
- www.czso.cz/volby - výsledky a metodika

Referendum

- Legislativa:
  - zák. č. 22/2004 Sb. o místním referendu
  - zák. č. 118/2010 Sb. o krajském referendu
- Vazba na volební zákony, zákon o hl. m. Praze a další

Místní referendum - I.

- Konání na základě usnesení zastupitelstva nebo návrhu přípravného výboru
- Návrh přípravného výboru s podpisy:
  - 30 % oprávněných osob v obcích do 3 000 obyvatel
  - 20 % v obcích do 20 000 obyvatel
  - 10 % v obcích do 200 000 obyvatel
  - 6 % v obcích nad 200 000 obyvatel

Místní referendum – II.

- Trvání 1 den samostatné, v souběhu s volbami po dobu trvání voleb (1 nebo 2 dny)
- Předmět: záležitosti v kompetenci obce
- Nepovolené: obecní poplatky, existence orgánů obce, volba či odvolání starosty
- Platnost: účast alespoň 35 % oprávněných osob
- Závaznost: pro nadpoloviční většina hlasujících a alespoň 25 % oprávněných osob

Úplně na závěr

Děkuji za vaši pozornost a trpělivost.

Přeji úspěšné zvládnutí studia a využití získaných poznatků v praxi.